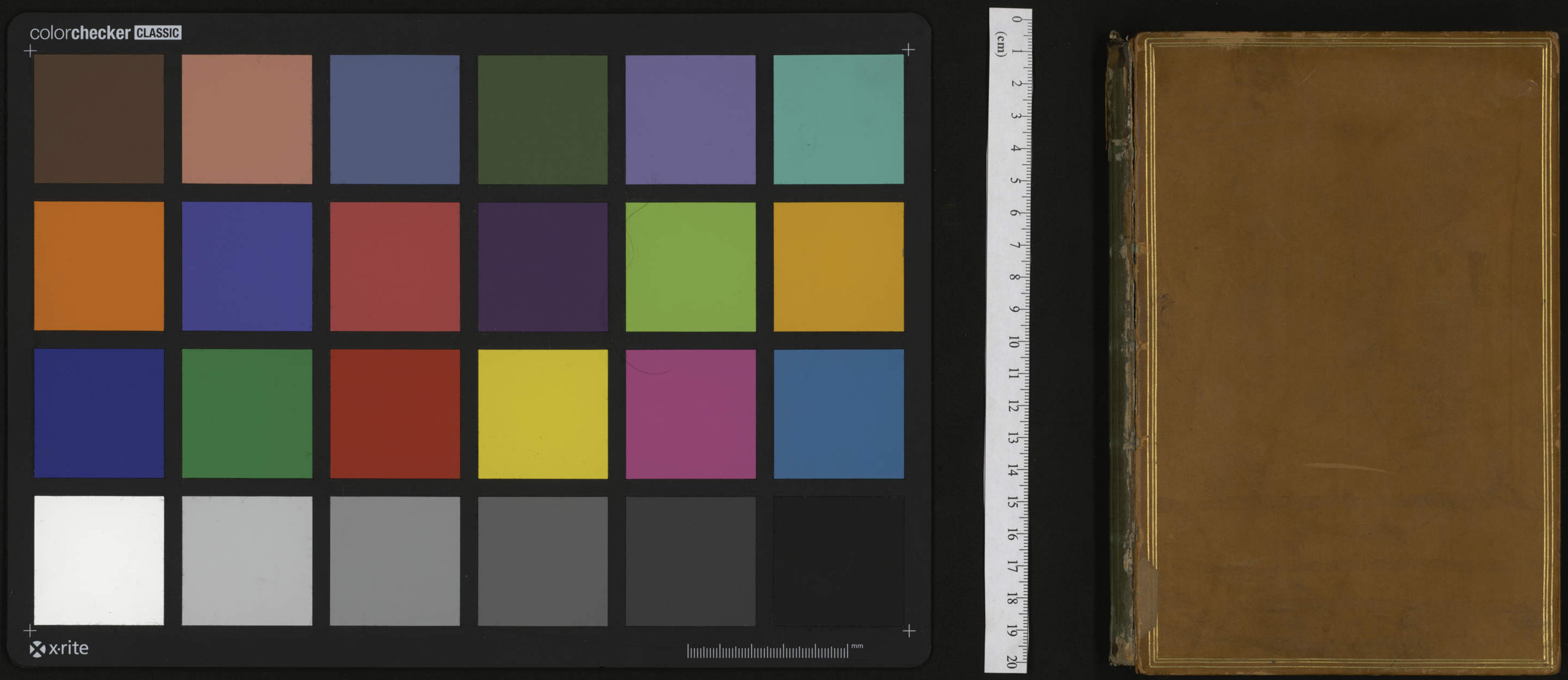
colorchecker CLASSIC
x·rite

~~12517~~
~~C~~

BIBLIOTHEQUE MAZARINE

Vr NIEDRÉE.

XVe siècle n° [illegible]

1202

Inc 1202

1.- Speculum animae peccatricis.- Paris, Antoine Caillaut, circa 1483.
C 5564. Pell 4315

2.-Stella clericorum.- [Paris, Antoine Caillaut, ante 19 XI 1488]
C 5648. Pell 10765

3.- HUGO de SANCTO CARO.- Speculum ecclesiae.- [Paris, Philippe Pigouchet, circa 1490]
C 5315. Pell 6148

4.- MANCINUS (Dominicus).- Carmen de passione Christi.- [Paris, Philippe Pigouchet, c. 1490]
C 3811. Pell 7446

5.- WIRECKER (Nigellus).- Speculum stultorum.- [Paris, Philippe Pigouchet, circa 1490]
HCR 16215 . Pell 11834

6.- Cordiale quattuor novissimorum.- [Paris, Phililippe Pigouchet, circa 1495]
C 1730. GW 7500

XV^e - 1. n° [illegible].
1202

BIBLIOTHÈQUE MAZARINE

Speculum aureum peccatorum
Stella Clericorum
Passio Christi metrica
Specul. ecclesie de vest. sacerd.
Speculum stultorum
De quatuor novissimis

Tractatus qui ſtella clericoꝝ inſcribitur. feliciter incipit.

q Vaſi ſtella matutina in medio nebule/ id eſt pctō/
rū. Proprietates huius ſtelle matutine poſſunt re
ferri ad quemlibet doctorem fidei/ id eſt ſacerdotē.
Et continentur in his verſibus.
Lucis ſplendorem fert ſecum. fert quoqȝ rorem.
Ingens dat letum/ vigilanſqȝ/ decens preit ipſum
Solem defectum lune comitans hyemiſqȝ
Tempore luceſcit. cedens eſtate quieſcit.
Gloſa. Lucis ſplendorem fert ſecū. vt ibi. Vos eſtis lux
mūdi. Fert quoqȝ rorē ſcȝ in p̄dicatōe. vt ibi. Tenebroſa a
qua in nubibus aeris. Ingens ē. vt ibi. Ecce ſacerdos ma
gnus. Dat letū/ id ē facit letū audientē p̄dicatōȝ. q̇ ē in te
nebris ignorātie. Vigilāſqȝ ḋr. vt ibi. Btūs ſeru⁹ quē cū
venerit dn̄s: iuenerit vigilantē. Decēſqȝ ḋr. ſcȝ p bonā fa
mā ꝛ honeſtā ꝯuerſatōȝ. Preit ip̄m ſolē. i. xp̄m q̇ ē ver⁹ ſol
iuſtitie. Sicut miles dn̄m ſuū p̄cedit inimicos occidendo
ſuo gladio acuto. vt mortui mūdo viuāt chriſto. Defectū
lune comitās. i. ſancte eccl'ie p ꝯpaſſiōȝ. Vn̄ quis infirma
tur et ego nō infirmor: Hiemiſqȝ tpe luceſcit. i. in tpe tri/
bulatōis apparȝ in calore fidei. Cedēs eſtate q̇eſcit ſcȝ in
vrente a feruore luxurie et a ceteris vitiis. Vn̄ qui potuit
trāſgrediꝛ nō ē trāſgreſſus. Salomō. Memēto creatoris
tui ꝛc. Apl's. Diuiſiōes miniſtrātiū ſūt in eccleſia dei. ſcȝ
actiui cōtemplatiui et p̄lati. Vnuſquiſqȝ in ſua vocatiōe
et in ſuo ordine vel miniſterio vel officio intendat: vt vir
tuoſe et fideliṫ in vinea opetur. Vn̄ Criſoſtomus. Multi
ſunt prelati ſiue ſacerdotes noīe. ſȝ pauci ſunt dignitate.
Vnde aplus. Melius ē eſſe paucos et vtiles. q̄ͥ multos et
inutiles. Lucas. Meſſis quidē multa. operarii vero pauci
ſcȝ fideles ꝛ veri. Hieronimus. Si caritas facit preciū in
rebus honeſtis: nihil carius deo et hominibus (habētib⁹ ra/
tionē) bono et vtili paſtore. Johannes. Paſtor bonus ani
mā ſuam ponit pro ouibus ſuis. Vnde ter dictū eſt petro

Boni pastoris est tondere pecus non deglubere

Petre amas me? Glo. Amas me pluſq̄ tuos cognatos et amicos? pluſq̄ res tuas tpales? pluſq̄ te ipm̄? paſce oues meas. Unde in euange. Qui amat aīam ſuaz plus q̄ me non eſt me dignus. Apl's Erunt hoīes ſeipſos amātes. Illi dicunt ſeipſos amare: qui ſuum honorem et cōmodum plus diligunt q̄ honorē dei. Augu. in li. de doctrina chriſtiana. Illi vere deū diligunt qui nihil aliud q̄ vt nomē dei glorificetur exercent. Unde iā pauci volunt ſuſtinere ppt̄ xp̄m paupertatē. cōtemptum. dolorem. Sed cupiūt diuitias. honores et ſuauitates huius mundi. Tales enī non ſuſcipiunt curas animarum vel prelaturas ppter onus vel propter iugum domini. ſed propter honorez. Cura enī animarum non debetur honori ſed oneri.

Vltiplex enim eſt queſtio quomodo ſacerdos vel paſtor curā ſuā intrauerit vel quomō in ea vixerit vel qualiter eā rexerit vel patrimoniū crucifixi expenderit: vel propter quem finē eam ſuſceperit. vel vt paſcat gregem ſibi cōmiſſum verbo et bono exemplo: vel vt paſcatur a grege. Unde hoc nomē paſtor diriuat ab hoc v̄bo paſco. ſcis. et nō a paſcor paſceris. Unde illud. Hieremie Paſtores paſcebant ſe et gregem meum non paſcebant

i N vltima enī ratione reddenda: dixit ioſeph id eſt xp̄s qui eſt verus ioſeph fratribus ſuis / ſcz paſtoribus eccleſiarū. Amen dico vobis nō videbitis faciē meā donec adduxeritis fratrē veſtrum minimū. Gloſa: Qui minimū requirit nō obliuiſcitur maiorē Unde illud. Sāguinez eius. i. animaz eius de manu tua requiram. Gre. Tot mortibus digni ſūt negligētes paſtores: quot negligunt aīas. Unde videat quiſqz paſtor vel ſacerdos quomō curā ſuā intrat / vel quō eā regat vel qualiter in ea viuat vel propter quē finē eā ſuſceperit vel quomō patrimoniuz crucifixi (vt dictum eſt) expēdat ne a domino ei obiiciat in reddēdo rōnem pronice. Amice ſcz tēporaliū rerū ꝛ nō aīaꝝ quomō huc ītraſti nō habēs veſtē nuptialē / id ē caritatem. qꝛ nō propter caritatē / id eſt deū (qui eſt vera caritas) curam tuam intraſti vt gregem tibi cōmiſſū paſceres

verbo ⁊ bono exemplo.ſed vt paſcêris ab eo.i.vt negligẽs et ocioſus et viuens luxurioſe;et obmuteſcente dicat dñs Ligatis manibus.ne poſſit ſe defẽdere.et pedibus ne poſ ſit fugere.proiicite eũ in tenebras exteriores.i. ꝯtinuo per petue vrentes.q: plus dilexit lucrũ tpale ꝙ aiaꝝ pro qbus filius dei mortẽ ſuſtinuit.Et q: hic vixit delicioſe ⁊ totus ſuſpirauit in pctĩs:totus ſuſpiret eternaliter in penis Et ꝙtũ gloriatus eſt in deliciis vite huius:tantũ locũ date ei in tormẽtis.et facite eũ montẽ in iuferno.et ardeat vt ole um in flãma.Vñ pſa.Apportari te faciã ſicut gallũ gal linaciũ:qui portatur de foro pedibus ſurſũ erectis . et de miſſo capite :et decoquit in olla . ſic tu decoqueris in olla gehennali variis cruciatibus:vt pena correſpondeat cul pe. quia nõ cãtaſti non generaſti.et cum aliis maior repu taris:ſicut gallus gallinacius maior aliis.

Qm beneficiũ alicui porrigit valde gaudet: ſ; nõ q̃rit primo quis ſanctoꝝ ſit patronus in eccl'ia. ſ; quãtũ valeat in tpalibus. Vñ iam pauci curãt quomõ cu rã ſuã ſuſcipiũt vel intrant:aut qualiter eam regant/vel in ea viuãt ſcdm deũ:nec ſymoniã abh*rent: ſed,heu ia; in pluribus dñatur. Greg. Si quis ea intẽtione gradus eccleſiaſticos vel beneficia querit vt inde habeat vite ne ceſſaria:hic peruerſo ordine vult celeſtia mercari . Longe eni melius eſſet mendicare vel arare vnde viueret. Vnde ioh. Qui nõ intrat in ouile p oſtium.i.xp̄m ſed aſcendit a liũde:ille fur eſt et latro . fur eſt furando ſibi virtutes ab aliis.latro eſt:occidendo aĩas. Fur non venit niſi vt fure tur:mactet et perdat. Furetur virtutes/mactet corpus.et perdat animam in gehennem ignis.

Qilibet paſtor et ſacerdos in ſe tenet habere tria/ ſc; ſciam/eloquentiã/ ⁊ bonã vitã. Sciam d; h:ẽ diuinoꝝ libroꝝ ac eoꝝ intelligentiã in qb⁹ deũ cognoſcat ſe et alios. Vñ bernã. Mlti mlta ſciũt: ſeipos aũt neſciũt. Qui ſeip; nõ cognoſcit nihil ſcit. Hec ẽ eni pbatiſſiã ſcia int phõs ſectares.dicit eni.congnoſce teip; Qm au.in li. de ſctã tri.dei pfert ſcie celeſtiũ terreſtriũ ⁊ infernoꝝ ppriã

cognoſcere infirmitatē. Vnde et ber. Dñe da michi ſcire
te cognoſcere me/diligere te. Eloquentiā dꝫ habere diſcre
tā vt ea que ſcit et intelligit aliis predicet: ne abſcōdat pe
cuniā dñi ſui. i. ſit canis mutus in domo. i. eccl'ia Vñ. pſa.
Clama ne ceſſes et anūcia pplo meo ſcelera eoꝝ. Tulli⁹
Meli⁹ ē eloq̄ copioſe et prudenter ꝙ aliq̄d ſine eloquētia
acutiſſime excogitare. Idē eloquētia eſt ſcīa recte pferen
di excogitatōe cū ornatu vboꝝ ꝛ pōdere ſñiaꝝ. Idē. Effi/
caci⁹ ē audire ꝙ audiri: Vñ. gre. In ſcīa ſacerdotis nec eſt
venia nec excuſatō. Daniel alibi ezel'. Qui aūt docti fue/
rūt fulgebūt quaſi ſplēdor firmamēti. i. ſolis. ꝛ q̄ ad iuſti/
ciā erudiūt mltos quaſi ſtelle ī ppetuas eternitates. Vñ
apo. Duplici honore honorādi ſūt ſacerdotes. prīo ppt of
ficii dignitatē. ſcd̄o ppt doctrinā. p̄cipue illi q̄ fidelit̄ labo
rāt in euā. qr ordo fideliū p̄latoꝝ ē p̄cipuus. Vitā bonā te
net h̄rē ſacerdos. vt q̄ ore p̄dicat ope cōpleat. Actu. i. Cepit
ieſus facē ꝛ docē. Hier. Quid enī aliud ē bene loqui aut p̄
dicare ꝛ pũerſe viuere: ꝙ pprio ore ſeip̄m ꝯdēnare. Orige.
Qui aliū nō iuſtruit ſeip̄m docere nō pōt. Gre. Nō in v/
boꝝ ſplēdore p̄dicator gloriet̄: ſꝫ in ope virtutū. Hier. Do
ctoris ē lapſis manū porrigere adiutricē. ꝛ errātib⁹ oſten
dere iter veritatis. Gre. Bonus doctor ē q̄ hūilit̄ ſeruat
diſciplinā. ꝛ p diſciplinā nō incurrit ſupbiā. Criſoſt. Vis
bonus apparere circa vitā tuā eſto auſter⁹. circa alioꝝ pec
cata eſto benign⁹. Audiāt te hoīes pua mādantē ꝛ grauia
facientē. Gre. Cui⁹ vita deſpicit̄: reſtat vt eius ſermo con
Viuis enī paſtor ſiue ſacerdos ſit ſe/ 6 ꝯtemnet̄.
dulus in cura ſibi cōmiſſa. et in ambone fidelis p̄
dicator. vt p̄co domini: vt paret dño plebē pfectā. in cathe
dra vt pius ꝛ diſcretus iudex. in ꝯfeſſiōe mediator int̄ deū
ꝛ peccatorē. Vnde criſoſt. Nō erramus modicā penitētiaꝫ
iniungentes. Nonne melius eſt ppter miſericordiā redde
re rationē: ꝙ propter crudelitatē: Nā vbi paterfamilias ē
largus. diſpenſator eius non debet eſſe tenax. Sed deus
eſt benignus vt quid ſacerdos auſterus:
7

Jt etiã ſacerdos vł paſtor pi⁹ in afflictorũ cõpaſ/
ſiõe et hoſpitalitate/ ⁊ in elemoſinaꝝ ꝑ poſſe lar
gitione duplici/ſcꝫ corꝑali et ſpũali. Spũalis ↄtinetur in
hoc vſu. Corrigo/ꝑco/p̃cor doceo/fero/ↄſulo/ſolor. Corri/
go errantẽ. ꝑco inimicis. p̃cor ꝑ inimicis. doceo inſipiẽtes
fero ſuſtinẽtes. ↄſulo puſillainmes. ſolor tribulatos. Cor/
palis continetur in hoc verſu. Colligo/poto/cibo/redimo
tego/viſito/condo. Sunt etiam ſeptem ſpecies elemoſi/
ne. Prima eſt quã homo ſibiipſi dat. Vñ ſalomon. Miſe
rere anime tue placẽs deo. Jdem. Qui ſibi neq̃ꝛ cui bon⁹
Secũda elemoſiã ponit̃ ſupra pedes dñi. quã dat oſtiati
mẽdicantib⁹ et peregrinis et hoſpitib⁹ in hoſpicio colligẽ
do ꝑpter deũ. Vñ pſa. Frãge eſuriẽti panẽ tuũ. Aug. Ele
moſina eſt vnguẽtũ quo maria magdalena vnxit pedes
dñi/id eſt pauperes q̃ ſũt mẽbra ei⁹ ↄ vngebat. Tertia po/
nit̃ in gremiũ dñi q̃ dat̃ leproſis/ infirmis ⁊ captiuis p̃ci/
pue inter paganos. Vñ eccleſiaſti. Abſcõdite elemoſinã
in ſinu pauperũ. Quarta ponit̃ in manus dñi. quã homo
dat viduis et orphanis: ⁊ illis quos pudet mẽdicare. ⁊ qui
magnũ defectum ſuſtinẽt ꝑpter honorem tꝑalem. p̃cipue
aũt quã dat amicis et cognatis et indigentib⁹. Vñ illud
Et carnẽ tuá ne deſpereris. Catho. Jgnotũ tu tibi noli p̃
ponere notis. Quinta eſt q̃ ponit̃ ſupra cor dñi. cũ homo
dimittit offenſas ſibi illatas verbis/ iniuriis et rebus ab
latis. Vñ dimittite ⁊ dimittet̃ vobis. Sexta ponit̃ in os
dñi: qñ quis offert ad araꝫ pro poſſe ſuo de rebus iuſte ac
quiſitis. vbi offertur ſacroſanctũ corpus dñi pro ſalute vi
uorũ et mortuoꝝ. Et cũ q̇s dat ſacerdotibus elemoſinam
cuiuſcunqꝫ ꝑfeſſionis vel ad calicẽ vel ad ornamentũ et
decorem domus domini. Vnde apł'us. Operemur bonuꝫ
ad oẽs dum tp̃s habemus. maxime aũt ad domeſticos fi/
dei. et doctores ſcꝫ ſacerdotes qui ſunt illuminatores fidi
Septima eſt cũ qua chriſtus totus veſtitur. que datur ꝑ
mortuis qui ſunt in purgatorio. Vnde in libro machabeo
rum. Sancta ergo et ſalubris eſt. et cetera. Sancta eſt ꝑ
compaſſione. ſalubris eſt pro elemoſinarum largitione.

Unde mathe. Date elemoſinā et munda erunt vobis oīa Daniel. Redime elemoſinis peccata tua. Ber. Elemoſina data in vita ē lucerna q̄ illuīat aīam: ne cadat in tenebras eternas. Idē. O hō ſi ieiunas in hoc nō differs a diabolo. qꝛ ipe nunq̄ comedit. ſi vigilas ipſe nūq̄ dormit. ſi cōtinēs es. ipē nūq̄ coit. ſi ſilētiū tenes ipſe nūq̄ verbis defluit. in hoc ſolū marie diabolū ſupas: ſi elemoſinis operā pſtas. Beda. Fruſtra adoraturus manus ſuas expandit ad deū q̄ eas ad ſubueniendū p poſſe ſuo paupi nō oſtēdit. Apl's. Pietas ad oīa vꝫ. Nā ſi q̄s lubricū caris patit vapulabit ſed nō pibit. Hiero. Nō memini me legiſſe aliquē eſſe dānatū in hoc ſeclo q̄ vitā duxit liberalē. Greg. Nūq̄ eſt vacua manus a munere aut propter munꝰ: vbi eſt archa cordis repleta bona volūtate. Aug. Qui dat ppter pſentū pudorē vt interpellātis tedio careat / rem et meritū perdit. Unde verſus. Da facie leta. ſine letitia faciei / ſcꝫ tue. Si dederis: pdis rem meritūqꝫ rei. Apl's. Hilarē datorē diligit deus. Aug. Elemoſina eſt res ſancta: augens pſentia et minuēs pctā. ſeparās a demonibus iungens angelis. et eſt quaſi murus īexpugnabilis circa aīam. Thobias Magna fiducia eſt elemoſina corā deo: oībus facientibus eā. Idē elemoſina ab oī peccato liberat et non ſinit aīam introire in tenebras eternas. Salomō. Sicut aqua extinguit ignem ſic elemoſina pctm̄. Elemoſina enī extinguit ignē pctī / ignē ire dei / et ignem totius gehenne.

Am dictum eſt de elemoſina duplici / ſcꝫ ſpūali et corpali et de ſpēbus eius cū autoritatibus pbatis. Nūc dicendū ē de ſuffragiis quibus ſacerdos aīabꝰ exn̄tibꝰ ī purgatorio teneť ſuffragari quoꝝ eleōſinis vſus ēx vtitur q̄bꝰ aīabus purgandis in penis purgatorii āuusp die ſtatuiť in pnia in hac vita neglecta / vl' nō pacta q̄ aīe ſūt tertia pars eccl'ie expectātes in purgatorio liberatōꝫ. Exēplū de filiis iſrl' p deſertū trāſeūtibus. xl. annis qđ xl. diebus trāſiſſent ſi ꝯtra deū nō peccaſſet. Triplex enī ē eccleſia. ſ. in hoc mūdo. militās. in celo triūphās. ī purgatorio expectās(vt pdictū ē) liberatōꝫ: q̄bus quattuor modis

precipue poteſt ſubueniri. vſus Miſſa/ p̄ces/ dona/ ieiunia
quattuor iſta. Abſoluūt aīas: quas purgās detinet ignis
Qui ignis et cetere pene purgatorii grauiores ꝛ acerbio-
res ſunt q̄ oēs pene martyꝝ: et oīa genera tormētoꝝ. q̄ in
hoc mūdo a tyrānis potuerīt excogitari ꝛ adinueniri qua
rū aīaꝝ nūerus oīm hoīm viuētiū mltitudinē excedit. Vn̄
aug. Neſcit q̄d petit qui purgatoriū petit. M de9 q̄ dulce
erit in hoc ſeclo ſatiſfacere. Dico q̄ eſt graui9 in purgato
rio eſſe q̄diu oculus poteſt claudi vel aperiri: q̄ illa pena
quā habuit beatus laurētius in craticula. Vn̄ vna lacri-
ma de puro corde plata plus purgat q̄ decē āni in purga
torio. tn̄ inter duo mala min9 malū ē eligēdū. Vn̄ anime
clamant. vt Job. Miſeremi mei: miſeremini mei/ ſaltem
vos amici mei: q2 man9 dn̄i tetigit me. Duplex enī man9
in hoc loco intelligit̄. ſcꝫ man9 tangentis. i. in purgatorio
aīas purgās expectātes liberatōꝫ. et manus dānantis. ſcꝫ
in inferno. Vn̄ machabe. Sancta ergo et ſalubris ē cogi
tatio p defūctis exorare ſancta p ꝯpaſſiōeꝫ caroꝝ: ſalubris
p elemoſinaꝝ largitōeꝫ et orōnē fideliū: et p̄cipue ſacerdo
tū q̄b9 ꝯmittūt̄ aie: q2 elemoſine ſūt cib9 aīarū. orō vero po
tus. Jeiunia fideliū magna refectio et cōuiuiū. pegrina
tio caroꝝ: penaꝝ alienatio et ereptio. Jndulgentia vero
eis data pdeſt put hic meruerant dū viuerēt. Vn̄ legit̄ in
cōmendatōib9 aīaꝝ. De9 cui ſoli cōpetit medicinā preſtare
poſt mortē. i. īdulgētiā. q2 ibi aīe ſūt d̄ foro ecclie expectā-
tes liberatōꝫ. ſ. i purgatorio quas ma9 dn̄i tetigit. vt dictū
ē. Pre oīb9 aūt remediis q̄b9 aīab9 exn̄tib9 ī purgatorio pōt
ſubueīri miſſa p̄cellit. Gre. M q̄tū ꝛ viuificū donū dei: q2
nūq̄ dīna celebrant̄ miſteria q̄n ibi cōcurrāt duo virtuoſa
opa. ſ. vni9 pctōris ꝯūſio: vl' ad min9 vni9 aie de purgatorio
liberatio. Vn̄ caueāt heredes parentū ꝛ caroꝝ mortuoꝝ cō
miſſarii teſtamētoꝝ. et maxie ſacerdotes et ceteri q̄b9 aie
cōmittūt̄. vl' quoꝝ elemoſinis vſi ſūt vl' vtunt̄. ne aliquo
mō eis hec remedia ſubtrahāt vl' differāt. q2 coꝝ viaticū ē
q2 p furto ꝛ ſūmo ſacrilegio eis reputat̄. q2 priō mortalit̄
peccant in deum: qui eas ſanguine ſuo redemit. Scd̄o in

ſctōs et in oēs āngelos de quoꝝ collegio ſunt dū liberanť Tertio peccant in oēs aīas exiſtētes in purgatorio. q̃ꝛ impediunt earū abſolutionē Quarto peccāt in oēs chriſtianos viuos ꝑ quibus aīe liberate a penis orarēt et intercederēt ad deū Pro q̃b⁹ negligentiis tales ſi nō ſatiſfecerint ī pn̄ti grauiter puniētur et ī futuro ſeculo dānabūtur 9

Equitur (vt ſupra dictū ē) vt quis paſtor ſit ſedulus et fideliter ſolicitus pro grege ſibi cōmiſſo ſcȝ pro viuis et pro defūctis. ⁊ non ꝑſonaꝝ acceptor q̃ꝛ xp̄s generaliť vno eodēqȝ p̄cio. i. ſanguine oēs redemit. vt mereanť a dn̄o directe cōmendari. dicente. Euge ſerue bone. q̃ꝛ ſuꝑ pauca fuiſti fidelis ſupra mul ta te conſtituam: 10

Vo ergo ordine cenſeť ille q̇ ſemꝑ abſens ē a cura ſua nec p̄eſt vt paſtor nec regit vt mercēnari⁹: In illo eſtimo ordine in quo nll'us ordo: ſȝ ſempit̄nus horror ī habitat. Ber. Miror clericos aliud eē ꝙ qd̄ apparēt in veſtitu et habitu. aut ꝙtulū ſunt clerici. geſtu ⁊ actu neutrū exercēt. nec regūt ſe vt clerici deberēt. nec pugnāt vt laici inordinātet plures ex eis viuūt cōtra canones ⁊ ſtatuta eccleſie cōfundētes ſeiſos et totius cleri honeſtatē. Et quia hic cū oībus ꝑuerſe viuētes morib⁹ et vita participāt omi pena in futuro punienť. Vn̄ origenes. Vnūqd̄qȝ qd̄ ē peccatum hȝ ſuū demoniū. ⁊ vnūquodqȝ demoniū hȝ ſuū ſuppliciū. Attēdite ergo o vos ſacerdotes ad q̇d vocati eſtis electi ⁊ cōſtituti (vt dictū ē) ⁊ ſeruite deo ī ſcītate et iuſtitia: Vn̄ apl'us Non enim vocauit nos dn̄s in immundiciā: ſed in ſāctificationē. Vn̄ idē. Hec eſt enim voluntas dei ſāctificatio veſtra/ vt ſciat vnuſquiſqȝ vas ſuū. i. corp⁹ ī ſāctificatiōe poſſidere. q̃ꝛ ambulās ī via īmaculata. i. in caſtitate mentis ⁊ corporis. hic michi miniſtrabit in tāti corporis miniſterio. et ego dn̄s exaudiā eū. Vn̄ augu. Quid ꝓdeſt ſi caſtitas ſeruatur in corꝑe. et mētis integritas int⁹ polluiť in mēte. Ceſari⁹. Virginitas in corꝑe nihil ꝓdeſt ſi caritas a corde diſcedat ⁊ hūilitas. neciā carnis integritas ſeruať: ſi anim⁹ tumore ſuꝑbie corripitur. Ber. Superba caſtiſtitas nō ē vera caſtitas: ſed ornatū diaboli ꝓſtibuluȝ

Aug. Aīaduertite o vos ſacerdotes in quāta puritate ⁊ tre
more debetis accedere ad iſtud ſacrificiū ad qđ xp̄us acceſ
ſurus ſanguinē ſudauit p̄ anguſtia. vbi ip̄e ſacerdos mi-
rabiliter et ineffabiliter obtulit. Vnde dicatis cū pp̄heta.
In toto corde meo exquiſiui te. Cor mundū crea in me de
us. i. reſtaura. ⁊ ſpiritum rectum innoua in viſceribus me
is: vt te perfecte diligere et digne laudare merear. ¶

Quid ergo dicendū eſt de ſacerdotibus manifeſte
cohabitantib⁹ cū mulieribus/ vel adulteris/ vl' for
nicantibus. vel pprias oues violātibus/ vl' ebrioſis/ vel la
ſciuis/ et ſecularibus pluribus negociis et vanitatib⁹ im
plicatis? Cōmittim⁹ eni ꝯſciētiis ep̄oꝝ ⁊ eoꝝ p̄latis. Hier.
Alieni erroris nō eſt noſtrū reddere rōez: ſed p̄latoꝝ. Ber.
Integritatis tue ſis diligens explorator: nō aliene. Quid
ergo de illis iudicandū ē q ſponſam xp̄i violāt? Hiero. Si
cut ſceleſtius eſt ſacroſanctā eccleſiā temerarie deſtruere
q̄ꝫ domū plebeiā: ita ſceleſtius eſt ſponſā chriſti violare q̄ꝫ
ſponſā primi. Gloſa ſup leuiticū. Cū diabolus ſup omī
peccato gaudeat maxime cōgaudet fornicatōi. ⁊ maxime
in ſacerdotibus et religioſis qui ſunt miſtri altaris. Hier.
Acerbiora gehenne tormenta ſunt quibus fornicatores et
adulteri debentur. Idē. Quid tibi cū mulieribus tu ſacer
dos qui ad altare dei famularis in cuius loco ſtas? Dic
ſacerdos qui eiſdem labiis oſcularis filiū virginis qui-
bus oſculatus es filiā veneris. O iuda oſculo tradis fili-
um hoīs. Ber. O ſacerdos corpus tuū efficitur quotidie
ſepulchrum chriſti. quomō ore tuo egreditur falſitas: per
quod ingreditur tanta veritas. ſcꝫ ipſe chriſtus? quomō o
culi tui aſpiciunt vanitatē: qui inſpiciunt tantā veritatē
quare manus tue extendunt ad illicita q̄ tractant tenentē
oīa? quare te ingurgitas ebrietate qui plen⁹ eſſe deberes
dei bonitate? Aug. Si ſacerdos ſit vas incontinentie et li
bidinis: iuxta filiū virginis in altari ſtatuet idolum vene
ris et cū ore polluto pfert verba canonis. os eni eius ama
ritudine et dolo plenū eſt. q̄uis enim oret cū labiis: tn̄ i fa
ciē expuit ſaluatoris. et cū preſumit ſumere corpus dn̄icū

in os eius pollutū: ſeuius eſſet ei ꝙ ꝓiiceret ipſū in lutum
Ber. Vere ſacerdotes q̇ in carne ambulāt deo placere nō
poſſunt: qui placere meretrici cupiūt et pꝛeſumūt. Idem
Turpiſſimū eſt manus deo dedicatas ⁊ ſacro criſmate cō
ſecratas pudendis mulierū ingerere: ⁊ poſt hoc ſacroſctm̄
coꝛpus dn̄icū tāgere. Canon. Null⁹ pꝛeſumat audire miſ
ſam a p̄ſbytero quē ꝑ certo nouerit habere ꝯcubinā. Aug.
in decreta. xl. c. de vita pꝛeſbyteroꝝ dicit: ꝙ plus placet d̄o
rugitus leonū ſiue mugitus boū ⁊ grinnitus poꝛcoꝝ ſiue
ſuū: ꝙ̈ cantus in choꝛo pꝛeſbyteroꝝ cantantiū luxuriātiū
Gre. in decre. xl. c. Si quis pꝛeſbyter dyaconus vel ſubdy
aconus iacuerit in infamia foꝛnicatōis. inhibeo ei introi/
tū eccleſie donec ſatiſfaciat de mala fama ſua deo et pp̄lo
et ſi nō ſatiſfaciat, inhibeo vobis ne aliq̄s veſtrū audeat
audire officiū eius. qꝛ oēs benedictiōes eius cōuertūtur in
maledictōes. teſtante Malach. ꝓpheta. Maledicā inquit
bn̄dictōibus veſtris. qꝛ manus veſtre plene ſūt ſanguine.
Ber. O ꝙ̈ temerariū ⁊ ꝙ̈ nephariū eſt pollutis manibus
tractare filiū virginis. et oꝛe ſoꝛdido ſumere. Que mens
nō rapitur ad exceſſū: quis oculus nō erubeſcit: quis au/
ditus nō terret: vbi mūdi preciū pꝛoiicitur in ſterquiliniū
id eſt in os imūdi ſacerdotis. Mirum eſt ꝙ talis tunc non
veretur āgelum dei ſtare iuxta ſe qui ſecet eū per mediū.
Et tales bene poſſunt vocari pꝛeſbyteri. Suſanne. Aug.
O tu indigne ſacerdos noli plus me affligere peccando.
Plus eni me vuln⁹ peccati tui ledit: ꝙ̈ vulnus lateris mei
Idē. Magis delinqūt q̇ iā regnātē in celis cōtemnūt pec
cando, ſcȝ indigne coꝛp⁹ chꝛiſti tractantes et ſumentes: ꝙ̈
qui crucifixerūt eū ambulantē in terris nō quaſi crucifi/
gentes: ſed quaſi tanti ſacramēti indigni cōfectores ⁊ pre
ſūptuoſi pꝛeceptores. qꝛ illi ſemel deū crucifixerūt in ter/
ris: iſti ꝙ̈tū in eis eſt indigne tractantes et ſumentes quo
tidie crucifigūt. Am. Qui indigne xp̄m ſumit: idē eſt ac ſi
ip̄m inficiat. Aug. Meli⁹ ē ſpūalia penit⁹ omittere ꝙ̈ indi
gne tractare vel tangere. Idē. Inter oīa mīe dei opa q̄ ab
initio impenſa ſunt ſaluti hominum: nihil mirabilius:

nichil excellentius ꝙ̈ pro mūdo crucifixus eſt dn̄s. Leo pa-
pa. Magis admirāda ē dei huīlitas. ꝙ̈ ſua maieſtas. Au.
Minima gutta ſanguinis chriſti ſuffeciſſet ad redēptio-
nem generis humani. Sꝫ ideo maior copia ſanguinis ei⁹
data eſt: vt copioſior clareſceret chriſti affectus nos diligē
tis. Vn̄. Bern̄. Patet enim amor chriſti nos diligentis in
vulnere lateris. 12

a ttende ergo o homo ꝙ̈tū pro te datum ſit: et maxi
me tu ſacerdos qui corpus et ſanguinem tractas
domini. Timēdum vero eſt ꝙ dn̄s tales ſacerdotes indig
nos (vt dictū eſt) non exaudiat/ ſꝫ magis eū ad iracūdiā ꝓ
uocant: Vn̄ illud. Prouocauerūt eū filii eius et non filie:
ſed belial in ſordib⁹. i. in pctīs ideo dn̄ꝫ nō placāt: ſꝫ ma-
gis offendūt eū. Nā etiā loca ſacra q̄ tāgunt et calcant: ꝙ̈
diu ſūt in pctīs obſtinati ꝯtaminār. Bern̄. Sacerdos ſine
offenſa viuat: qui ꝓ offenſis iudice deū interpellat: ne of
fenſum potius ad iracūdiaꝫ ꝓuocet ꝙ̈ cōpeſcat. Aug. Ma
ius preiudiciū deus in mūdo nō patitur ab hominibus vi-
uentibus/ ꝙ̈ a ſacerdotibus carentibus ſciētia et bona vi
ta. Idem plus placꝫ deo vlulatus canum vel lupoꝝ ꝙ̈ cā
tus inimicoꝝ. i. clericoꝝ maloꝝ. Gre: nihil eſt ꝙ tantum
offendat eccleſiā dei ꝙ̈ ꝙ indigni aſſūmāt ad regimē aīa-
rū. Vn̄ ꝑlati qdā nūc tp̄is parū curāt quos iā ad ordines
recipiāt/ vl' admittāt. vel quibus in ſacerdotes ꝓmouē-
dos manus imponāt. Vn̄ laici iam clerū vilipēdūt. et cla
ues eccleſie minime curant totāqꝫ dignitatē ſacerdotum
qr negligentes et ceci ſunt duces eoꝝ: ⁊ ductores cecorum
Apl's. Cauēdū eſt ne cū aliis ꝑdicauerim: ⁊ ip̄e reprob⁹ effi
ciar. Predicāt quidā nō mechandū: et ipſi mechant. nō fu
randū et ipſi furant. et cetera vitia tam verbis ꝙ̈ factis in
ordinate viuentes ꝑficiunt. Hec omnia predicta prelatis
cōmittimus et eccleſiaſtice correctioni corrigenda. 13

o Vos ergo prelati et preſbyteri in vobis pendēt aīe
veſtroꝝ ſubditoꝝ vobis cōmiſſoꝝ. Preſbyter dicit
quaſi ꝑbens iter gregi ſibi cōmiſſo verbo et vite bono exē
plo. etiā ꝑ poſſe tpale ſubſidiū. Et non tm̄ q̄rat lucrū reꝝ

tpaliũ:ſed aĩarũ ꝑ quibus filius dei mortẽ ſuſtinuit. Vñ
dicit dñs. Oue ꝑditam de manu paſtoris requiram. 14

Egitur in tertio li. regũ cũ regina ſabba ĩ aula ſa
lomonis eſſet intuita ordines miniſtrãtiũ ad mẽ-
ſã regalẽ et oẽm ornatũ curie ⁊ familie: pre omnibus lau
dauit ordinẽ pincernaꝝ. erant eni ỹnius habitus. Aula ſa
lomonis ſignificat eccleſiã. regina mẽſã ſcʒ ſnmmi regis
id eſt altare in quo cõficitur. tractaẛ. et ſumitur. et fideliẛ
miniſtraẛ ſacroſanctũ corpus xp̄i Cui menſe diuerſi ſacer
dotes deſeruiũt et angeli infiniti: qui dicuntur virtutes
celoꝝ. Huius menſe ſcʒ altaris/ ſacerdotes ſũt pincerne.
iõ debent eſſe vni⁹ habitus/ id ẽ vnius ſancte cõuerſatiõis
in aula ſũmi regis. vt poſſint dicere cũ pſalmiſta. In do-
mo dñi ambulauimus cũ conſenſu / id eſt in dei volũtate
Qui pincerne ſcʒ ſacerdotes. pre oĩbus ſunt electi et con-
ſtituti ad diuina libamina iufundenda et ad honorẽ ſũmi
regis et familie/ id eſt fidelibus ꝓpinanda. Vñ eis dicitẛ ꝑ
ꝓphetã. Mundamini qui fertis vaſa dñi/ id eſt preparate
illi corda veſtra in omni virtute et mũdicia interius et ex
terius. interius ꝑ caritatẽ. exterius per bonã famã et ho-
neſtam cõuerſationẽ. vt digni ſitis bibere đ manu dñi ca-
licem vini meri plenũ mixto. Pſal. Calix meus inebriãs
q̃ preclarus eſt. Canti. Bibite vinũ qđ miſcui vobis ſcʒ ĩ
mea paſſione ſanguine et aqua de meo latere ꝑfluente. et
inebriamini vino mee dilectiõnis. nõ tm̃ dico mero: ſʒ me
raciſſimo/ ſcʒ illius vue de qua legitẛ vt biberẽt ſanguinẽ
vue meraciſſimũ. i. ſãguinẽ filii virginis ĩtemerate. vue
dico illius vitis q̇ dixit. Ego ſum vitis vera et pater me⁹
agricola eſt. Nobilis eſt vinea in qua pater celeſtis agrico
la eſt. nobilis vitis filius dei ẽ. nobiles palmites. ſcʒ apl̄i.
nobile vinũ eius: cuius ſacerdotes ſũt pincerne. ſcʒ illius
ſanctiſſimi vini. i. ſanguinis xp̄i q̇ ꝑfluit de torculari qđ
dominus ſolus in ara crucis dũ pateretur mortẽ calcauit
qui omnibus ſcʒ ſanguinẽ vue predicte in eũ credentibus
propinaret meraciſſimum quem aſſumpſit homo factus
de mundiſſima carne glorioſe virginis marie. 15

e ... pa vos ſacerdotes pincerne veri ſalomonis.i. ieſu
xpi et camerarii et ſecretarii et diſpēſatores mini
ſterioꝝ dei diligenter attendite in quo gradu et dignitate
ſitis conſtituti/ ſcꝫ ſup oīa bona dn̄i. Unde augu. Quid
potuit deus plus facere ſacerdotibus. ꝙ ſeipm̄ creare tra/
ctare ſumere. et miſtrare. Ergo redite ad cor et inſpicite il
lud inſigne priuilegiū vr̄e dignitatis. Quiqꝫ enim ſūt di
gnitates ſacerdotū pre ceteris. Primo dicit ſacerdos qua
ſi ſacris dotatus/ ſcꝫ ſacris ordinibus. qr ipe ē in ſūmo gra
du qui ē ſacerdotiū Scdo quaſi ſacris deditus.i. ſacramē
tis ad ſacrificanda ſacramenta. Nam ipe ſacrificat ſacro
ſanctū corpus dn̄icum verbis ſignis. pdigiis. et cetera ſa/
cramenta. Tertio dr quaſi dans ſacra Dat enī baptiſmū
confeſſionē. penitentiā. indulgentiā. eucariſtiā. benedicti
onem. et extremā vnctionē. Quarto dicitur ſacerdos qua
ſi ſacra docens. docet enim verbum ſancti euangelii et ar
ticulos recte fidei. Quīto dicitur ſacer dux quaſi ducatū
prebens ⁊ iter populo dei ad regna celorum verbo ſanc do
ctrine et vite bono exemplo. Unde verſus

Sacris dotatus: et ſacris deditus/ atqꝫ
Sacra docens: ſacra dans: et dux ſacer eſto ſacerdos.

Bern̄. Elegi mihi in ſacerdotē dignū manſionis habita
culū in vaſe vitreo. quia licet vitrū de vili materia ſit: ta
men pbatur clarius ſup aurū et argentū. ſic quilibet ſa/
cerdos ꝙuis ſit peccator tamē prelucet oībus aliis rebus.
regibus et principibus. et eſt dignior omni creatura. Uos
eſtis genus electū. gens ſancta. regale ſacerdotiū. popul9
acqſitōis non ſolū tpalis electionis: ſed eterne predeſtina/
tionis. Elegit aūt vos dn̄s ante mūdi cōſtitutionē qui nō
dum eratis niſi predeſtinati. Et eſt notandū ꝙ predeſtina
tio nihil aliud eſt ꝙ gratie vel glorie p̄paratio. ſcꝫ gratie
in preſenti: et glorie in futuro. Unde augu. ſup illo verbo
Elegi et preelegi. O preſbyter ſiue ſacerdos. ſi deus ſic
te elegit: redde rōem villicationis tue quid vel quod in hoc
ſeculo elegeris: dum deus vltionē a te requiret. quia ſcri/
ptum eſt. Cui plus donauit: plus requiretur ab eo. 15

veneranda ſacerdotum dignitas ſi digne et ſacer-
dotaliter vixeritis: intra quoꝝ man⁹ velut in vtero
virginis filius dei incarnat̄. O celeſte miſteriū qđ p vos
pater et filius et ſpiritusſanctus tā mirabiliter operatur
ꝙ vno eodēqꝫ momēto idē deus qui p̄ſidet in celo. in ma-
nib⁹ veſtris eſt ſacrificiū. Gre. Hoc tā inſigni p̄uilegio
ſtupet celū. mirat̄ terra. veret̄ homo. horreſcit infernus. cō
tremiſcit dyabolus: venerat̄ āgelica celſitudo. Quid er-
go retribuā dn̄o pro oībus q̄ retribuit mihi. Verbigratia
Iſte qui creauit me dedit mihi creare ſe. qui creauit me ſi
ne me creat̄ mediāte me. Quid ergo retribuā dn̄o p tam
ſingulari dono ſacerdoti mihi impēſo (qđ ē datū optimū
et donū pfectū) quaſi dicat. neſcio niſi duo minuta/ ſcilicꝫ
corp⁹ et animā. corp⁹ in ſeruitutē. et animā in laudē. Vn-
de pſal. Lauda anima mea dominum. 17

c Onſiderate ergo mirabilē veſtre excellentie dig-
nitatē ꝙ vos deus nō ſolū p̄e cetero genere hono
rauit. ſed etiā p̄e cunctis creaturis quas ad laudē et glo-
riā nominis ſui creauit. Vn̄ dn̄s. Ego ꝯſtitui te ſup gen-
tes et regna vt euellas pcti maculā et edifices corda hoīm
penitentiā agere volentiū. et diſperdas errores et plantes
v̄tutes i aīab⁹ viuificādis. Vn̄ dn̄s Ego vos elegi de mū
do et poſui vos ad grāꝫ vt eatis volendo. et fructū affera-
tis: fideliter operādo. et fructus veſter maneat ineternū
ꝯgregādo. Bern̄. Nullus fruct⁹ carior deo ē ꝙ fruct⁹ aīa-
rum p quibus mortē ſuſtinuit filius dei. Qui eniꝫ deo in
omnibus hominibus lucrant̄ animas per baptiſmū rege
nerant. et per cōfeſſionem et p penitentiā reuocant et eos
ſacramento eukariſtie cibant quaſi dicat nullus niſi ſa-
cerdotes. Malach. Labia ſacerdotū cuſtodiunt ſcientiam
ſcꝫ dei. quia angelus dn̄i exercituū eſt. Angelus in cōuer-
ſatione angel⁹ in diuinaꝝ gratiaꝝ actione. āgel⁹ in ardo-
re caritatis. āgelus in ſubiectionis humilitate. Salua re
uerētia āgeloꝝ (quoꝝ infinitus eſt numer⁹) dico ꝙ maio-
res eſtis ꝙ āgeli. et p̄cellitis dignitateꝫ eoꝝ/ largo mō
loquendo. Cui nāqꝫ angeloꝝ tradidit deus quod datum

eſt ſacerdoti/ſcȝ. Quodcunqȝ ligaueris ſuper terram erit ligatum et in celis. 18

Ota due claues ſunt.ſ.ſcientie et poteſtatis:date a dn̄o beato petro et ceteris hominibus/nō oībus/ſȝ ſolis ſacerdotibus et ſucceſſoribus ſuis. licet eni ſolus deus pctã remittat:tamē nunꝙ̄ vel raro ſine ſuis miniſtris. id eſt ſacerdotibus. Quod poteſt ꝓbari per leproſos/ quos cū dn̄s mandaſſet.dixit. Ite oſtendite vos ſacerdotibus ⁊ hūiliter obedite.et dū irent mundati ſunt. Probari etiam poteſt ꝑ lazarū quē cū dn̄s ſuſcitaſſet a mortuis.dixit diſcipulis ſuis.ſoluite eū et ſinite abire. Et quare ipē dn̄s n̄ ſoluit eū a vincalis cordis:q̇ ſoluerat eū a vinculis mortis et quare non iuſſit mariã et marthã ſorores eius ſoluere: vel iudeos cognatos eius qui erãt ei ꝓpinquiores debito naturali:ꝙ̄ diſcipuli dn̄i: Per hoc euidenter patet et ꝓbat ꝙ ſolis ſacerdotibꝰ data ē poteſtas a dn̄o ligandi:atqȝ ſoluendi. Ecce quãta dei benignitas et ſacerdotū dignitas. qꝛ ipſe dn̄s qn̄qȝ ꝑ malos bonū operat̄. et hoc ideo ne claues eccleſie a fidelibus paruipēdant̄. qꝛ ſi aliqn̄ ſacerdotes non habent ex merito/ tamē habent ex officio dignitatis:et ſi quis ſacerdotū indignus ſit(quod abſit)hoc ſibi: 19

Ecce quãta ptãs vobis ſacerdotibꝰ data (nō tibi eſt.qꝛ lingue vrē claues celi facte ſunt. Bern̄. O ꝙtã dignitatē cōtulit vobis deus. Quanta eſt ꝑrogatiua ordinis ſacerdotalis: Pretulit vos regibus tre/ ꝑtulit hūc ordinē oībus homibꝰ .imo (vt altius loquar)pretulit vos angelis:thronis. et dn̄ationibus. Sicut eni nō angelos. ſed ſemen apprehendit abrahe ad faciendã redēptōȝ: ſic n̄ angelis.ſed hoibus/ ſcȝ ſolis ſacerdotibus corporis et ſanguinis ſui cōmiſit cōſecratiōȝ. Nota ꝙ ad q̇nqȝ verba ſacerdotis ſtantis ad altare et dicētis verba canonis. Hoc ē eni corpus meū: quibus verbis dn̄s dedit vim cōficiendi ī cena ꝑlatis / vl'in lanceatōe ſanguīe ⁊ aqua de ſuo latere ꝑfluente dicebat̄. Hoc facite quotienſcūqȝ ſumitis in meam cōmeōrationē. i.ob mei amoris meōriã:quē exhibui in cruce paſſus pro vobis. Tunc enim(vt dicit Bernardus)

celi celoꝝ aperiunt. et ipſe chꝛiſtus qui eſt in ſinu patris:
mox venire dignat in manus ſacerdotis cui virtutes celo
rū deſeruiūt et panis in altari in verū corp⁹ xp̄i:ꝛ vinū in
eius ſāguinē cōuertit et tranſmutatur. et ſub modica foꝛ
ma panis totus velat verus deus et hō. Vnde yſaias. Ve
re tu es deus abſconditus .ſ. in hoc pane et medicina ſub
nebula. Pſal'. Mirabilia opa tua dn̄e.ſ.in hoc ſacramen-
to coꝛpoꝛis et ſanguinis tui et anima mea cognoſcet ni-
mis.ſcilicet credendo firmiter. 20

Vm ergo tāte dignitatis ſit ſacerdos ꝙ creatoꝛ ſit
ſui creatoꝛis et toci⁹ creature.ipſū pdere vl' dānare
incōueniēs ē. Vn̄ yſido. Sicut patrē interficē filiū impoſſi
bile ē:ſic creatorē pdere creaturā incōueniēs eſt. Sicut in
eccl'ia reliq̄e ſctōꝝ quoꝝ aīe in celis ſūt cōdunt:ſic ip̄e de⁹
requieſcit in coꝛde digni ſacerdotis. Aug. Elegi et p̄elegi
michi coꝛ digni ſacerdotis in habitaculū dignū mee māſi
onis tāꝙ ī vaſe vitreo. Licz vitrū ſit de vili materia:tamē
ſplēdidius ē auro ꝛ argēto. Sic ſacerdos p̄lucz dignioꝛ et
maioꝛ corā d̄o oīb⁹ hoīb⁹, regib⁹ ꝛ pꝛincipib⁹ hui⁹ mūdi ī ſua
dignitate. Vn̄ honorādi ſūt ſacerdotes:q̄b⁹ de⁹ tantam in
mūdo p̄ oībus hoīb⁹ ꝯtulit grām et honorē. Vn̄ dn̄s. Qui
vos audit me audit.et q̄ vos ſpnit me ſpnit. Apl's. qui vos
conturbat.ſ.indebite:iudiciū poꝛtabit quicūqz eſt ille. za-
cha. Qui vos tāgit ſacerdotes:offendit pupillā oculi mei
Et dn̄s in pſal. Nolite tangere chꝛiſtos meos:quos ꝛ pphe
tas vocat dn̄s. Et in pphetis meis nolite malignari. 21

Legit de alexādꝛo rege magno ꝙ cū venit hieruſa-
lē ad expugnādū eā: occurrit ei ſacerdos iudeoꝛū
in ornatu pōtificali. q̄ſiuit rex q̄s eſſet: ꝛ dictū ē ei ꝙ eſſet
ſacerdos altiſſimi. ip̄e vo deſcēdēs ab equo hūilit inclinā
do honoꝛauit eū. Et ſi iudei p eū obtinuerūt gratiā regis
ꝙto magis ſacerdotes xp̄ianoꝝ hui⁹ tempoꝛis honoꝛandi
ſunt. quia ip̄e deus honoꝛatur in ipſis: cuius camerarii
ſūt ꝛ miſtri. Salomō. Dabit illis.ſ.ſacerdotib⁹ electū dei
donū.ꝛ ſoꝛs in templo dei altiſſimi/ſcz ſoꝛs duplex gratie
et gloꝛie. De ſoꝛte gratie pſal. In manib⁹ tuis ſoꝛtes mee
id eſt oꝛdo et vita electionis. De ſoꝛte gloꝛie daniel. Sta

bis in ſorte tua in finem dierum . Sapi. Ecce conputati ſunt ſcʒ ſacerdotes inter filios dei . et inter ſanctos ſors illorꝝ ē.ſcʒ ſacerdotū.Merito ergo gaudete et bendicite vos ſacerdotes dn̄i domino laudate et ſuperexaltate eum in ſecula:qui vos ad tantam gloriam elegit.

Enit filius hoīs q̄rere et nō ſeducere ſaluare et nō diſſipare ſicut mali p̄lati.De qb⁹ ſapiēs. Durum eſt iudiciū his qui male intrant . durius his qui poſtq̄ intrauerūt male viuūt.duriſſimū his qui male p̄ſūt.Tres enī ſunt queſtiones.quomō intraſti.quomō vixiſti.et quō rexiſti.De primo.Amice quō huc intraſti nō habens veſtē nuptialem? Si forte canonice intraſti nō per p̄cum violētias. nō p precium. nō p ꝯſanguinitatē.ad hnc reſtat qua intentione aut p caritateʒ/aut p cupiditatem . Si ꝓpter deum faciat que dei ſūt.ſicut qui venit ad forū: faciat ea ꝓpter que venit.At ille obmutuit.qꝛ nō p̄cauit ſibi de hac q̄ſtione.qꝛ oculus eius non erat ſimplex.i.intentio:igitur totum corpus erit tenebroſum.Vn̄ dn̄s. Mittite eū in tenebras exteriores. Scd̄a q̄ſtio fit p yſaiā. tu qui es quaſi q̄reret.quis hic.qualiter vixiſti in eccleſia tua? Si neſcis reſpondere ſequitur. Apportari te faciā quaſi apportatur gallus gallinacius.qui maior eſt aliis.Et maiores in eccleſia dei iam nihil faciūt.ſʒ minores. Tertia queſtio fit p Hieremiā.Vbi eſt grex tuus qui dat⁹ eſt tibi pec⁹ inclitū.i.valde glorioſum? Et ne credas deū poſſe dubitare d̄ aliqua oue.dicit enim . Ad huc tranſibūt oues per manus numerātis.Si igit̄ nō ſolū p vobis.ſʒ p ſingulis ſubditis oportet ratiōʒ reddere .q̄p duriſſimū putas iudiciū erit omnibus qui preſſūt? Tria ſūt quibus optime diabolum vincim⁹ ſcʒ ardens cogitatō/carnis mortificatō/ et acuta orō De priō pſal'.In meditatōe mea exardeſcit ignis quo fugas diabolū fulgura coruſcantē.maxie ſi meditatiōes ſūt d̄ paſſiōe xp̄i.De ſcd̄o apl's.Caſtigo corpus meū. ⁊ in ſeruitutē redigo.De tertio aug.Orō hūilis dīuū pmeret auxilium.xp̄s dicit per ezechielem ad p̄latū. Speculatorem dedi te domui iſrael/id eſt laicis.Vnde valde neceſſe

eſt vt ſint lucidi paſtores.q2 nemo poteſt in ſpeculo ſpecu
lari lutoſo.Chriſt⁹ eſt ſol.paſtor debet eſſe luna. luna aũt
nõ habꝫ lumẽ niſi a ſole. ita ſacerdos nõ debet recipere de
corẽ a mũdo: ſed tantũ a xp̃o. Item ſacerdos qui pro nũ-
mis celebrat: videtur dicere cũ iuda. Quid vultis mihi da
re: et ego vobis eũ tradam? ergo nefas eſt vendere dñꝫ ſu
um. Cogita ꝙ prim⁹ vẽditor ſeip̃m ſuſpendit. Iudas enĩ
nũmos miſit in templũ. Peiores ſunt ſacerdotes qui dena
rios pro quibus cãtant mittũt in lupanar: et in ventrẽ ſu
um. Iudas ſemel chriſtũ vendidit et de hoc penituit. et tu
forte mlťotiens vendidiſti: ⁊ nõ penites. caue ne deſperãs
teip̃m ſuſpendas. Berñ. Veniẽt ante tribunal iudicis au
dieť pplꝫoꝝ accuſatio et grauis allegatio quoꝝ vixerunt
ſtipendiis: ⁊ nõ diluerũt eoꝝ pctã. Audi dñm dicentẽ Vos
comeditis peccata ppli. Et alibi. Paſce paſce. ſed nõ dicit
vende vende. O bone ieſu videť cõtra te conſpirare vni-
uerſitas ppli chriſtiani. Nam illi in perſecutione tua ſũt
primi: q̇ in eccleſia videnť gerere principatũ. Si quis de
populo deuiat: ille ſolus perit: ſed ſacerdotis error mlťos
perire facit: ſi etiã non obeſt quãtũ ꝓdeſt. Bern̄. O ſacer-
dos corpus tuũ efficiť quotidie ſepulchrũ chriſti. cur tũc ꝑ
os tuũ egrediť falſitas per quod quotidie ingrediť vitas?
Cur oculi tui vident vanitatẽ q̇ quotidie aſpiciũt verita-
tem? Cur manus tue extendũtur ad illicita et inania: que
tenẽt tenentẽ oĩa? Cur te ingurgitas ebrietate q̇ tot⁹ ple-
nus debes eſſe bonitate? Rogo ergo te vt fugias oẽm va
nitatẽ: ne in futuro cõdemneris ꝑ veritatẽ. Tanto vtiqꝫ
grauius cades ab alto: q̃to excellentius polles dignitatis
officio. Idẽ bern̄ O dñe paſtores tui mutati ſũt in tonſo
res. agni in lupos. defenſores in diſſipatores. q̇ deberẽt eẽ
ſobrii: quotidie ſunt ebrii: qui prelati. pilati. qui caſti. ince
ſti. qui paſtores: ſeductores. Nõne totiens repetitũ ẽ: Pe-
tre amas me/paſce oues meas quaſi dicat. niſi me ꝑfecte
diligas. i. pluſꝙ te/tua et tuos. nõ intromittas te de cura
iſta. nec tu ſacerdos: ⁊ maxĩe paſtor ꝓ ouib⁹: ꝓ q̇b⁹ effuſus
ẽ ſãguis me⁹. Bern̄. Nõ dꝫ alioꝝ ducatũ ſuſcipe q̇ nõ vult

aſſos bene viuendo preire. Nullus ita vilipendit officiuz
ſuū ſicut clerici. Fabri et agricole mane ſurgunt ſed non
ipi. dormiunt eni vſqȝ ad meridiē. Bern. De ſacerdotib⁹
miſeris proditoribus ſociis q̇ xp̄m itez. i. q̄ſtū in eis eſt cru-
cifigunt et ſanguinez teſtamēti pollutū ducūt. Qui ma-
nib⁹ pollutis oculis impudicis ore venenato corde impu-
dico duz ad reuerendū ſacramētū nō reuerenter accedūt
angelos aſſiſtētes offendūt et de ſingulari medicina ſibi
miſerabiliter acquirunt eternā damnationē. Cauete vo-
bis platuli. voratores vt catuli. mortez nō attenditis q̇ fa-
uorem venditis. Dant nūmi pcurant puuli. ſcȝ idiote. ir-
regulares excōmunicati/ giezite/ ebrioſi/ luſores/ nunq̄ ca-
ſti ſemp inceſti. ve vobis ve. et ſemper ve.

Dmin⁹ tranſiens de hoc mūdo ad patrē eccleſiaȝ
(quā ſuo ſacratiſſimo ſanguine redemit) fratrib⁹
ſuis. ſ. ſacerdotibus regendā cōmiſit dicens. Exiui a pa-
tre et veni in mundū. itez relinquo mundū et vado ad pa
trē vos oues meas cuſtodite p q̇bus ſanguis meus effu-
ſus eſt. Quanta ſit dignitas ſacerdotalis ſcȝ officii et or-
dinis audiamus et videam⁹. Quātūcūqȝ eni ſit aliq̇s bo-
nus: tn̄ nō poteſt cōficere corpus xp̄i niſi ordinatus fuerit
vt officii ſacerdotalis exhibeat miſteriū. dei autē eſt offi-
ciū tribuere et benedictiones. Vn̄ aug. Sacerdotes nō p-
pria virtute benedicunt: ſȝ q: xp̄i figuram gerunt. et pro
pter eū qui in ipſis eſt benedictōis tribuūt plenitudinem.
O ſacrū et celeſte miſteriū qd̄ p vos pater et fili⁹ ⁊ ſpirit⁹
ſanctus mirabiliter opatur. credim⁹ q̄ poſt deū nō eſt tan
ta grā ⁊ poteſtas ſicut eſt veſtra. Vn̄ ber. Sup poteſtate
veſtra et tam inſigni priuilegio veſtro ſtupet celū. miratr̄
terra/ cōtremiſcit diabol⁹/ abhorret infernus/ veretr̄ hō/ ve-
neratr̄ plurimū angelica celſitudo/ q̄ vno eodēqȝ momēto
deus qui p̄ſidet in celo: in manibus veſtris eſt i ſacrificio
Sȝ vn̄ hoc dulciſſime ⁊ piiſſime ieſu vt ſacerdotes (q̇ ſūt
vt nos vermiculi et puluis et cinis) te preſentē hrē mereā-
tur pre manibus/ p oculis/ q̇ totus et integer ſedes ad dex
terā patris qui vnius hore momento a ſolis ortu vſqȝ ad

occaſum/ab aqlone vſq; ad auſtrū p̄ſto es dn̄e. Certe non ex debito: non ex merito. ſ; ex voluntatis tue beneplacito p̄paraſti te in dulcedine tua pauperi deꝰ/ſcȝ ſacerdoti. Hec ē vere celeſtis indulgentia. hec ē cumulata gl'a. hec ē vere ſupexcellens gloria: ſacerdotē deū tenere in manibꝰ nullis āgeloꝝ nullis archāgeloꝝ/nullis ſpiritibꝰ ſ; hominibus. nō oībus ſed tm̄ ordini vrō cōmiſſam eſſe credimꝰ celebrationem tanti miſterii vt ꝯſecratus in ſacerdotē proſſus id ipm̄ ꝯficiat in altari qd̄ chriſtꝰ in cena paſcali cōfecit manibus ſuis. Jn altari quippe ſacerdotuȝ ore et manibꝰ cōficitur chriſti corpꝰ nō creat nō naſcit ſed qd̄ totuȝ in dextera patris eſt: eſt totū in manibus. totū in ore ſumētis. vnus in multis et in diuerſis. O ſacerdos tu es ſacer dux/ſacra docens. ſacrū dans. Sacer dux in exhortatione

Omnis ſacerdos

ſacra docens ī participatione carnis ⁊ ſāguinis xp̄i. ſacrū dans p deo exemplū viuendi ceteris. Vt amplius moueraris: imo vt magis incaleſcas in amorē tui redenptoris voluit chriſtus/vt iugiter coleret per tuū miſteriū. qd̄ ſemel offerebat in mundi precium. et perennis illa victima viueret in memoria et ſemp̄ erit in gloria patris. Vnde Moyſes rogauit dn̄m quondā dicens. Oſtende mihi teipſum domine veꝝ. S; tibi non ſolum oſtendit. ſed in manibꝰ tuis ſe totū tradidit. Delectari ergo debes o tu ſacerdos et gaudere in ſacramento altaris. in cuius ꝯfeſſiōe fidelis miniſter inuenit in medio patris et filii et ſpiritusſancti (aſtantibꝰ ex omni latere ſupnis ordinibꝫ) ſacramentū p nobile miſteriū: ſuperexcellētis glorie. videt et ſentit ſacerdos filiū dei fratrē ſuū amātiſſimū: cuius veraciter carnē et ſanguinē tenet. Vn̄ pſal'. Narrabo (inquit) nomē tuuȝ fratribus meis. Videt et ſentit ſpiritū ſanctum a patre et filio p̄cedentē domeſticū eſſe ſociū factorē ⁊ diſpenſatorē ſuū. q2 ipſe vere cōſolator eſt penitentiū et aduocatus oīȝ in ſe ſperantiū. Videt verū deū et ſentit ſpūaliter āgelos et omnē celi celoꝝ ſenatū ſibi applaudentē. et vt cōciuis eoꝝ aſcribi mereatur. Jbiq; celebrat familiare colloquiū in ter deū et moyſeȝ amicū ſuū. i. fidelē miſtrū. Pēſa igit

ſugiter/ amplectere ſuauiter repone fideliter quid audis/
quid agis quid legis quid tenes. Calix ſepulchrū xp̄i. pa/
tena lapidē ſuppoſitū.corporale ſudariū . Subſtractoria
corpalia lintheamina quibus inuolutus fuit xp̄s ſignifi
cant .Hoſtia quā vides nō eſt panis.ſed caro et ſāguis eiꝰ
qui pependit in cruce ꝑ mūdi vita. Jam oculis tuis vides
panē angeloꝝ:qui neſcit putreſcere.nō vadit in ſeceſſū:ſꝫ
ducet te ī excelſum.illuc reducet te vndé retraxit imagīeꝫ
Hoc itaqꝫ ſacramentū ab eterno in celo repoſituꝫ . ſꝫ dia/
bolo penitus celatū.prophetis quibuſdā reuelatuꝫ . ſolici
tudini et ſanctitati veſtre eſt traditū:ꝛ ꝑ omnia donatum
Quis vidit talia? videant oculi ne mirentur. qꝛ oīa ſicut
voluit fecit. O ſacerdotes q̄tū eſt ꝙ in eleuatiōe manuuꝫ
veſtraꝝ . capita reguꝫ inclinantur ? ꝙ reges et regine vo/
bis munera offerūt ? Omnis eccleſia vos patres cōfitetur
et expectat interceſſores In quorū priuilegiati amoris pre
miū datū et dictū eſt petro. Paſce oues meas in ſingula/
ritate poteſtatis datum eſt et dictum eſt apoſtolis. Quod
cunqꝫ ligaueritis ſuper terrā.et cetera. Penſate q̄tuꝫ eſt
hoc maximū/ſcꝫ ſi ad legationeꝫ āgeloruꝫ aſſenſꝰ hoīꝫ ex/
pectaretur. q̄tum ergo eſt ſi ad arbitriuꝫ hoīm aſſēſus in
clinatur angeloꝝ. Audite veſtri officii dignitatem:caute
lam et coſtantiam.cū dixit elegi vos.ꝛc. officium.vt cum
dixit eatis.cautelam.vt cuꝫ dixit fructum afferatis. Con
ſtantiam/vt cū dixit fructus veſter maneat . Vobis etiaꝫ
dictū eſt. Jte in vniuerſum orbē.ꝛc. Electi ergo eſtis vt ea
tis .ergo periculoſum eſt vobis ſtare. periculoſius ſedere
periculoſiſſimum eſt iacere.

Ecordor me legiſſe qđ accidit in burgūdia cum ſa
cerdos quidā veniret ad ſinodū tranſiens ꝑ mediū
nemoꝝ obuiū habuit diabolū in figura hoīs tranſfigu/
ratum quē cum ſalutaſſet tradidit ei lrāꝫ quandā clauſaꝫ
tradendā ep̄o et vniuerſis rectoribꝰ in illa ſinodo ꝯgrega/
tꝭ quā cū apuiſſet ep̄s in p̄ntia oīm fecit legi. Tenor aūt
illius lrē erat iſte. Rectores tenebrarū rectoribꝰ eccl'iaꝝ ſa
lutem. Mandamus vobis ꝙ multum diligimus vos.quia

q̄dcunq̃ʒ vobis ꝯmittit̄ ad infernuʒ cum magnis glome-
rationibus deſtinatis. Item alibi dictū fuit epiſcopo per
verſo a xp̄o dn̄o. Qn̄ mihi reduces aīas quas cū prauo ex
emplo dānificaſti. Ber. Timeāt clerici miſtri ecclíaꝝ q̄ ī
terris res ſanctorū quas poſſidēt tā inique gerūt. vt ſtipē
diis que ſufficere debeāt minime cōtenti: ſuperflua q̄bus
egeni ſuſtētari deberēt: impietate ſacrilegii ſibi detinent
et in vſus ſupbie atq̃ʒ luxurie victum pauperū ꝯſumere
nō verent̄: duplici iniquitate peccātes, ſcʒ et ꝙ aliena diri
piunt ⁊ ſacris in ſuis vanitatib⁹ et turpitudinib⁹ abutūt̄
Heu hodie nō paſcunt paſtores oues: ſed ſeip̄os ppt̄ quod
cōminatur eis dn̄s dānatōʒ. Ezechiel. xliii. De paſtorib⁹
hierl̄m. q̄ paſcebant ſeipſos. nō oues paſcūtur a paſtorib⁹
a quibus paſci deberent. Unde ber. Cōuenit bonitas ama
bilē, ſcientia diſcibileʒ, diſciplina mirabilē reddūt. Sciā
⁊ diſciplina bonitatē attrahūt. ſciētia corrigit ⁊ diſciplina
paſcit. Debet aūt quilibet prelatus et religioſus et cleri-
cus qui aliis preeſt ſolicitus eſſe quomō deo placeat in pu
ritate conſcientie. Ber. Manducare ſpūaliter corpus xp̄i
eſt paſſionis ⁊ redēptionis eius attētius recolere. ſacra be-
neficia ad ſumendū ſuauiter in conſcientia. et recolendū
fideliter in meōria. Aug⁹. Quotidie corpus chriſti ſumere
nō laudo nec vitupero. Hoc eſt ſignū ſepe cōmunicādi cū
de perceptione huius ſacramēti timor ſeruilis minuitur.
et incendium caritatis plus augmentat̄. Sed per hoc ali-
qui retrahuntur cū de cōmunione deuotionē et cōſolatio-
nem ſingularem nō ita percipiunt: prout eis beneplacitū
foret. Et hi magis ſua, q̄ dei ſui videntur querere.

Ueneranda ſanctitudo manuū ſacerdotum O fe
lix exercitium. o mundi vere gaudiū. vbi ima ſū-
mis iungunt̄. cum chriſtus tractat xp̄m. ſacerdos dei filiū
tibi delicie ſunt eſſe cū filiis hoīm. Unde petrus in cano-
nica. Uos eſtis genus electū, regale ſacerdotiū, gens ſan-
cta populus acquiſitōis. Aug⁹. Uos eſtis inquit genus e-
lectū non ſolum electione temporalis prelationis; ſed (vt
ſpero) electionis eterne predeſtinationis. Unde apoſtolus

Elegit eos ante mundi ꝯſtitutionez qui nonduz erant ni-
ſi predeſtinati. Aug. Quomō elegit eos añ mūdi ꝯſtitu-
tionē. qui nondū erant niſi p̄deſtinādo? Gre. Predeſtina
tio nihil aliud eſt ꝙ gratie pñtis: ꝛ glorie future p̄paratio
Au. Quattuor eni requirunt pprie ad preparationez gra-
tie preſentis et predeſtinatiōz glorie future. Primū eſt vo
luntas tribuentis. Secūd eſt libertas volūtatis. Tertiū
eſt predeſtinatio non exiſtentis. Quartum eſt meritū acci
pientis. Alioquin nec gratia in preſenti nec ſequet gloria
in futuro. Unde apl's. Quos preſciuit hos predeſtinauit
cōformes fieri imaginis filii dei. ſcz ſacerdotis in tāti mi
ſterii miſterio. Idez. Quos predeſtinauit hos vocauit. et
quos vocauit. hos et iuſtificauit. quos iuſtificauit. illos ꝛ
magnificauit. Gloſa. In predeſtinatiōe eſt gratia. in vo
catione potentia. in iuſtificatione leticia. in magnificati-
one gloria. Uñ vos ſacerdotes eſtis genus electum. 26
Uguſtinus. O preſbyter ſiue ſacerdos ſicut deus
te elegit et p̄elegit. redde rationem villicatōis tue
in quam vel qd tu in hoc ſeculo elegeris dū deꝰ electōez a
te requiret nō eſt dubiū dare an ſacerdos ſit angelꝰ an dia
bolꝰ. Si vixerit in caſtitate corpis et aīe et humilitate: eſt
angelus. Si vixerit ecōuerſo. ē peior diabolo: ꝛ hoc ē horri
bile valde malis p̄ſbyteris. O ſacerdotes ꝯſiderate veſtre
dignitatis dulciſſime excellētiā. qr dñs vos ditauit pre oī-
bus creaturis. Honorandi ſunt quippe ſacerdotes quibus
dñs tantā in mūdo pre omnibus ꝯtulit grām et honorē. 27
Apiētia. Ecce cōputati ſunt ſcz ſacerdotes inter fi
lios dei. et inter ſctōs ſors illoꝝ eſt ſcz ſacerdotum
Merito ergo gaudete. et benedicite vos ſacerdotes domi-
ni dño laudate et ſuperaltate eū in ſecula. q vos ad tantā
dignitatez et gratiā elegit. Et gratias agite ei pro tantis
beneficiis preſentibus p̄teritis et futuris et eternalibus
tempalibus et ſpūalibus. ꝛ rogate ſuppliciter dicētes. Cō
firma hoc deꝰ qd opatus es in nobis p īmenſam gratiam
tuā in preſenti. et preſta vt cū omibus nobis commiſſis ꝛ
omnibus fidelibus et cū omnibus ſanctis et angelis tuis

in futuro in regno celoꝝ confiteamur nomini tuo ſancto
et gloriemur in laude tua ineternum.

Dmin⁹ noſter pontifex dc veſtibus ſacerdotalib⁹
miſticā? vt ſūm⁹ ſacerdos ꝯcam ſiā induit in almo
vtero. ſcȝ beate virginis Marie. Miniſtri vero iudeorum
dederunt ei amictum alapis contextum. Herodes albam
quando illuſit eum alba veſte indutum. Miniſtri pilati
cingulū: quando flagellis ceciderunt eum. Dederunt ei
phanonem: quando ligauerunt ad columnam. ſtolam
ſputis contextam. Caſulam qñ induerunt eum veſte pur
purea: dicentes. Aue rex iudeoꝝ. Lanceā pro baculo. Cru-
cem pro ſede epiſcopali. Spineam coronā pro infula Cla
uū in pedibus pro ſandalis. Clauos in manibus pro ānu
lo et cirothecis Sicqȝ ornatus pōtifex noſter primo tēplū
aſperſit. miſſam cantauit: Hely. hely. poſtea indulgentiā
dedit: dicens. Pater dimitte illis ꝛc. Prelati temere cre-
dunt ſibi cuncta licere. Credidit et cayphas omne nephas
ſibi fas. De miſero mundo. de primo deqȝ ſecundo. De p
pontificum dedecus horrificuȝ. Pontifices muti: de iure
ſuo male tuti. Quāuis cornuti non audent cornibus vti.

Ota ſex vicibus fudit chriſtus ſanguinem ſuum
pro nobis. Primo in circumciſione. et hoc fuit no-
ſtre redemptionis initiū. Secundo in oratione. et hoc fuit
noſtre redemptionis deſiderium. Tertio in flagellatiōe.
Quarto in coronatione. et hoc fuit noſtre redemptōis me
ritū. q: liuore ei⁹ ſanati ſumus. Quinto in crucifixione. ꝛ
hoc fuit noſtre redemptionis precium. Tunc enī que non
rapuit exſoluit. Sexto in lateris apertione. et hoc fuit no
ſtre redemptionis ſacramentuȝ. qnia inde exiuit ſanguis
et aqua. Sanguis in remiſſionem peccatorum. et aqua
ad lauacrum baptiſmi ſacrificandum.

Finit ſtella clericorum feliciter.